

Arv – Noen sentrale problemstillinger

Publisert: 22.02.2017 kl 12:28

Oppdatert: 28.03.2023 kl 12:49

Hvem er arvinger, og hvilke muligheter har man til å endre på fordelingen av arv ved å opprette testament. Spesielt for ektefeller uten livsarvinger og samboere kan det være viktig å tenke testament.

[Arvefølgen uten testament fra arvelater](#) [Arv til arvinger kan begrenses i testament](#) [Mulighet for å endre formuesordningen ved](#)

Arvefølgen uten testament fra arvelater

Dersom avdøde ikke etterlater seg testament, vil fordelingen av dødsboet følge arveloven. Her deler man inn arvingene i tre arvegangsklasser:

1. *Første* Omfatter avdødes barn, og eventuelle livsarvinger til avdødes barn. .
2. *Andre* Denne arvegruppe omfatter avdødes foreldre og deres direkte etterkommere.
3. *Tredje* Denne omfatter avdødes besteforeldre og deres etterkommere ned til fettere og kusiner av avdøde. Barn av fettere og kusiner omfattes altså ikke.

I tillegg kommer avdødes eventuelle ektefelle/samboer inn som en "joker" som står først i køen av arvingene.

Ektefellens/samboerens arv beregnes på følgende måte:

Avdøde etterlater seg livsarvinger:

Ektefelle arver $\frac{1}{4}$ av dødsboet, minimum 4 G*

Samboer arver 4 G dersom samboer og avdøde har, har hatt eller venter barn sammen

Avdødes nærmeste slektsarvinger er andre arvegangsklasse:

Ektefellen arver $\frac{1}{2}$ av dødsboet, minimum 6 G.

Samboer har ingen arverett

Dersom nærmeste slektsarvinger er tredje arvegangsklasse: Ektefellen er enearving. Samboer har ingen arverett

*Grunnbeløpet i folketrygden pr. 1. mai 2022 er NOK 111 477 (definert som G)

[For informasjon om grunnbeløpet trykk her.](#)

Det som blir igjen etter at eventuell ektefelle har mottatt sin arv, fordeles på følgende måte:

- Dersom det er arvinger i første arvegangsklasse i live, fordeles arven forholdsmessig mellom disse. Ingen i arvegangsklasse 2 eller 3 er arvinger
- Dersom det ikke er arvinger i første arvegangsklasse i live, trer andre arvegangsklasse inn som arvinger. Her fordeles arven likt mellom etterkommere etter far og etterkommere etter mor
- Dersom det ikke er arvinger i live verken i første eller andre arvegangsklasse, fordeles arven mellom slektninger i 3. arvegangsklasse. Merk at denne klassen stopper ved avdødes fettere og kusiner. Barn av fettere og kusiner har altså ikke arverett etter loven

Dersom det ikke er noen arvinger i noen av de 3 arvegangsklassene i live, skal nettoformuen i slike tilfeller gå til frivillig virksomhet til fordel for barn og unge

Arv til arvinger kan begrenses i testament

Et testament kan på enkelte områder overstyre den slektsmessige delen av arven. Det er her noen forhold man må være klar over:

Skal ektefellens arv begrenses til 4G/6G (minstearven), må ektefellen være orientert om dette på forhånd

Et testament kan ikke frata gjenlevende ektefelle minstearven på 4G/6G, med mindre ektefelle skriftlig har godkjent dette på forhånd

Livsarvinger har rett til pliktdelsarv etter særskilte regler. Pliktdelsarven er i utgangspunktet på 2/3 av det avdøde etterlater seg, men ektefellens minstearv går foran livsarvingers pliktdelsarv. Pliktdelsarven kan begrenses oppad til 15 G pr. arving ved testament.

For samboere med felles barn kan arven til lengstlevende samboer (4 G) avgrenses ytterligere ved testament, dersom samboeren på forhånd har orientert sin partner om denne disposisjonen

Desto større verdier man etterlater seg, desto større muligheter har man for å disponere over verdiene ved testament. Er man ugift og barnløs, kan man styre over hele sin formue ved testament.

Mulighet for å endre formuesordningen ved ektepakt

En ektepakt er en bindende avtale mellom ektefeller. En slik ektepakt vil også ha bindende betydning for ektefellenes arvinger.

En ektepakt er nødvendig dersom det er ønskelig å avtale en annen formuesordning enn det som følger av ekteskapsloven.

I utgangspunktet kan en enkelt si at mellom ektefeller er hovedregelen at eiendelene og formuen er felleseie (det gjelder enkelte unntak for skjevdeling). Felleseie skal i utgangspunktet deles likt ved skilsmisse eller død.

I ektepakt er det adgang til å avtale (fullt eller delvis) særreie på eiendeler og formuen slik at særreie kan unntas fra likedelingen både ved arveoppgjør. En ektepakt vil også gi adgang til å regulere om enkelte eiendeler/formue ikke skal kunne inngå i uskifte.

For samboere gjelder ikke ektepakt, men eierforholdet til eiendeler og formue kan nærmere reguleres i samboeravtale. Det er ikke adgang for tilsvarende regulering av uskifterett i en samboeravtale.

Ektefeller uten livsarvinger

Arverett

Dersom en av ektefellene dør, og avdøde ikke har opprettet testament, vil gjenlevende ektefelle i utgangspunktet **ikke** være enearving. Ektefellen arver kun halvparten av dødsboet, dersom avdøde etterlater seg arvinger i andre arvegangsklasse.

For å sikre gjenlevende ektefelle full arverett etter førstavedde, bør ektefellene opprette et testament eller et gjensidig testament der lengstlevende sikres full arverett etter førstavedde. Det er imidlertid enkelte forhold man skal være på vakt overfor ved oppretting av slike testamenter:

- Testamentet bør inneholde bestemmelser om lengstlevendes råderett over sine eiendeler, både i live og ved testament
- Testamentet bør videre si noe om fordelingen av boet etter at lengstlevende er gått bort, dersom lengstlevende selv ikke har opprettet testament

Uskifte

Ektefellen kan dersom han/hun ikke har full arverett velge å sitte i uskiftet bo med felleseie, men har da noe begrenset råderett over de verdier som inngår i uskifteboet. Ektefellen kan bare testamentstyre halvparten av verdiene i uskifteboet. Skal ektefellen gifte seg på nytt, må gjenlevende ektefelle gjennomføre et skifte overfor avdødes slektninger

Samboere

Arverett

Det kommer stadig små lovmessige endringer som gjør etablerte samboere mer likestilt med ektefeller. Det er likevel et godt stykke igjen til de arvemessige forhold for samboere kan sies å være sidestilt med ektefeller.

Samboere uten felles barn har i dag ingen arverett etter hverandre. For å sikre slik arverett, må de opprette et testament der lengstlevende tilgodeses av førstavdøde.

Formuesordningen "felleseie" eksisterer ikke for samboere. Alle eiendeler eies av samboerne på samme måte som forholdet er i et ekteskap med fullt særeie. Ved opphør av samboerskapet (ved død eller ved at samboere flytter fra hverandre) vil hver av partene beholde de formuesobjektene de er reelle eiere av.

Samboere med felles barn (og som har hatt eller venter felles barn) har begrenset arverett etter hverandre. Med samboere forstår man her 2 personer som lever sammen i et ekteskapslignende forhold. Lengstlevende samboer har da rett til å arve 4 G fra sin avdøde partner.

Uskifte

Lengstlevende samboer som har felles barn, har hatt eller venter fellesbarn har rett til å sitte i uskiftet bo med følgende avdødes eiendeler:

Felles bolig og innbo

Bil og fritidseiendom med innbo som tjente til felles bruk for samboerne

Rett til å sitte i uskifte med andre eiendeler kan fastsettes i testament. Det er også adgang til å begrense retten til uskifte ved testament, dersom samboeren på forhånd har orientert sin partner om denne disposisjonen.

Retten til uskifte betinger også at lengstlevende samboer ikke sitter i uskifte fra et tidligere ekteskap eller samboerforhold. Samboere uten felles barn kan ikke gjennom testament gi hverandre rett til å sitte i uskiftet bo.

Om KPMG

Hold deg oppdatert

Redaktør for Verdt å vite

© KPMG AS and KPMG Law Advokatfirma AS, Norwegian limited liability companies and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

